

NTM på krydsningsdyr giver nye muligheder

Lisa Hein (SEGES), Ruth Davis (SEGES) og Kristina Vanggaard Brødbæk (VikingDanmark)

Nye avlsværdital for krydsningsdyr gør det muligt at bruge kønssorteret sæd og kødkvægssæd mere målrettet i krydsningsbesætninger og dermed øge det avlsmæssige niveau.

Der har i flere år været beregnet et NTM på krydsningsdyr. Det har dog haft begrænsninger, da det kun har været beregnet for krydsninger mellem RDM, JER og HOL og udelukkende på afstammingsværdier. Der lanceres nu et nyt og mere præcist NTM, hvor også krydsninger med Montbeliarde får beregnet et NTM.

Nyt krydsnings-NTM giver muligheder

Sikre avlsværdital giver et godt overblik i alle besætninger, men er ekstra vigtigt i besætninger, der bruger kønssorteret sæd og kødkvægssæd. Det skyldes, at den kønssorterede sæd skal bruges til de avlsmæssigt bedste køer og kvier, mens kødkvægssæden skal bruges til de ringeste køer. På den måde hæver man det avlsmæssige niveau af de fødte kviekalve – de kvier, som senere skal producere i besætningen. Fra renracede besætninger kan vi dokumentere, at kvier med højere avlsværdital giver mere mælk, er mere frugtbare, mindre syge m.m., når de bliver køer.

4 facts om krydsnings-NTM

1. I første omgang beregnes der kun avlsværdital for dyr, som er krydsninger mellem Holstein, Jersey, RDM og Montbeliarde. Senere tilføjes også Fleckvieh.
2. Det nye NTM er beregnet ud fra avlsværdital for ydelse, frugtbarhed og yversundhed – altså indeholder NTM for krydsninger færre egenskaber end det "rigtige" NTM.
3. NTM for krydsninger indeholder både egenskaber, der påvirker indtægter og omkostninger, og vil derfor give en fremgang med en sammensætning der ligner det, vi kender hos de rene racer.
4. Der offentliggøres avlsværdital for alle køer, der har en registeret far, morfar og mormors far. Tyrene i afstamningen skal samtidig have officielle renracede avlsværdital.

Hvilken effekt har det i praksis?

Tidligere blev krydsningsdyrene, som skulle insemineres med kønssorteret sæd eller kødkvæg, oftest udvalgt på baggrund af laktationsværdi, paratuberkulose samt antal insemineringer. I insemineringsplanen vil det nye NTM bevirke, at der vil være bedre mulighed for, at dyrene opdeles efter deres avlsværdi i korrekte grupper i forhold til, om de skal insemineres med kødkvægssæd eller kønssorteret sæd. Dermed vil krydsningsbesætninger kunne agere på samme måde i insemineringsplanen som de renracede besætninger.

Bedre styring med krydsnings-NTM

Nedenfor er vist flere eksempler fra en besætnings insemineringsplan, hvor der ændres i tyrevalget, efter alle krydsningsdyrene har fået NTM. Besætningen krydser med Holsten, RDM, JER og Montbeliarde og anvender kødkvæg på de avlsmæssigt ringeste køer. Inden det nye krydsnings-NTM blev lanceret, havde ca. 15 % af køerne et NTM. Nu har over 80 % af køerne et NTM. Dette gør en væsentlig forskel i forhold til avlstrategien i besætning samt i insemineringsforslagene.

Krydsningskøerne kan nu rangeres

Tabellen viser fire krydsningsdyr med deres insemineringsforslag, inden de har fået krydsnings-NTM og efter. I tabellerne ses, at efter krydsningsdyrene har fået NTM, ændres deres insemineringsforslag. Kødkvæg anvendes til de avlsmæssigt ringeste dyr, mens konventionel sæd anvendes til midtergruppen af dyr, og de avlsmæssigt bedste dyr insemineres med kønssorteret sæd. Med et NTM for næsten alle dyrene bliver det lettere at rangere dyrene i de korrekte grupper ud fra besætningens strategi. Så når besætningen har valgt, at det er de avlsmæssigt ringeste dyr, som skal have kødkvæg, så er det reelt de avlsmæssigt ringeste dyr, som får det nu.

Ko nummer	Racekombination	NTM		Y-indeks		Insemineringsforslag	
		Før	Efter	Før	Efter	Før	Efter
4926	MON x RDM	-	-4	-	95	Konv.	Kødkvæg
5000	MON x HOL	-	5	-	108	Kødkvæg	Konv.
5256	HOL x RDM	-	5	-	100	Konv.	KSS

Næste trin i 2019

Der vil komme flere forbedringer i løbet af 2019. Dyr, der har en Flechvieh tyr i afstamningen, vil også få NTM. Yderligere, forventer vi, at flere egenskaber vil kunne indgå i et NTM for krydsninger. Dermed vil krydsningsbesætninger få mere detaljerede redskaber til styring af avlsarbejdet, eksempelvis avlsværdital for eksteriøregenskaber. Næste trin er udvikling af genomiske avlsværdital for krydsningsdyr. Det er en opgave, der arbejdes på i de kommende år.